

Semmelweis Egyetem Fogorvostudományi Kar Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézet

igazgató: Dr. Kivovics Péter egyetemi docens

<http://semmelweis-egyetem.hu/fszoi/>

<https://www.facebook.com/fszoi>

A teljes lemezes fogpótlás viseléséhez társuló leggyakoribb nyálkahártya elváltozások és azok kezelése

Dr. Kivovics Péter

Egyetemi docens

Az orvostudomány kandidátusa

Intézetigazgató főorvos

Elérhetőség

<http://semmelweis.hu/fszoi/>

[Semmelweis Egyetem](#) | [Eseménynaptár](#) | [Könyvtár](#) | [Telefonkönyv](#) | [Neptun](#) | [Intranet](#)

Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézet

Semmelweis Egyetem

Keresés

ezen a honlapon teljes SE

[Információk](#) | [Szakfelügyelet](#) | [Történet](#) | **[Oktatás](#)** | [Tudományos Diákkör](#) | [Munkatársak](#) | [Híreink](#) | [Telefonkönyv](#)

Bemutkozás

Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézet a kar legnagyobb létszámú és alapterületű intézete. Az Intézetben 44 orvos (szakorvos és szakorvosjelölt) 60 fogászati szakasszisztens illetve klinikai fogászati higiénikus dolgozik. Az épületben 30 fogászati kezelőegységben folyik a betegellátás munkanapokon reggel nyolc órától este nyolc óráig. Este nyolctól reggel nyolc óráig, valamint a munkaszüneti napokon fogászati sürgősségi ellátás folyik. Részt vesz az alapoktatási, szakorvosképzési és szakorvos továbbképzési feladatokban. Osztálystruktúrája a közösségi fogászat (community dentistry) kívánalmai szerint kerül kialakításra.

Elérhetőség

125%

http://semmelweis.hu/fszoi/oktatas/

Semmelweis Egyetem | Eseménynaptár | Könyvtár | Telefonkönyv | Neptun | Intranet

 Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézet
Semmelweis Egyetem

Keresés

ezen a honlapon teljes SE

[Információk](#) [Szakfelügyelet](#) [Történet](#) **[Oktatás](#)** [Tudományos Diákkör](#) [Munkatársak](#) [Híreink](#) [Telefonkönyv](#)

Browse: [Home](#) / [Oktatás](#) Betűméret: [A](#) [A](#) [A](#)

Semmelweis Egyetem

- Oktatás
- Kutatás-fejlesztés
- Betegellátás
- Hallgatói élet
- Az egyetetről

Oktatás

[Tudományos Diákkör](#)

[Továbbképző előadások](#)

[Teljes protetika előadások magyar és angol nyelven](#)

[◀ Vissza](#) [▲ Fel](#) [Nyomtatás](#)

 Semmelweis Egyetem © Semmelweis Egyetem - Minden jog fenntartva. Semmelweis Egyetem

http://semmelweis.hu/fszoi/?a=836 125%

A teljes lemezes fogpótlás viseléséhez társuló elváltozások

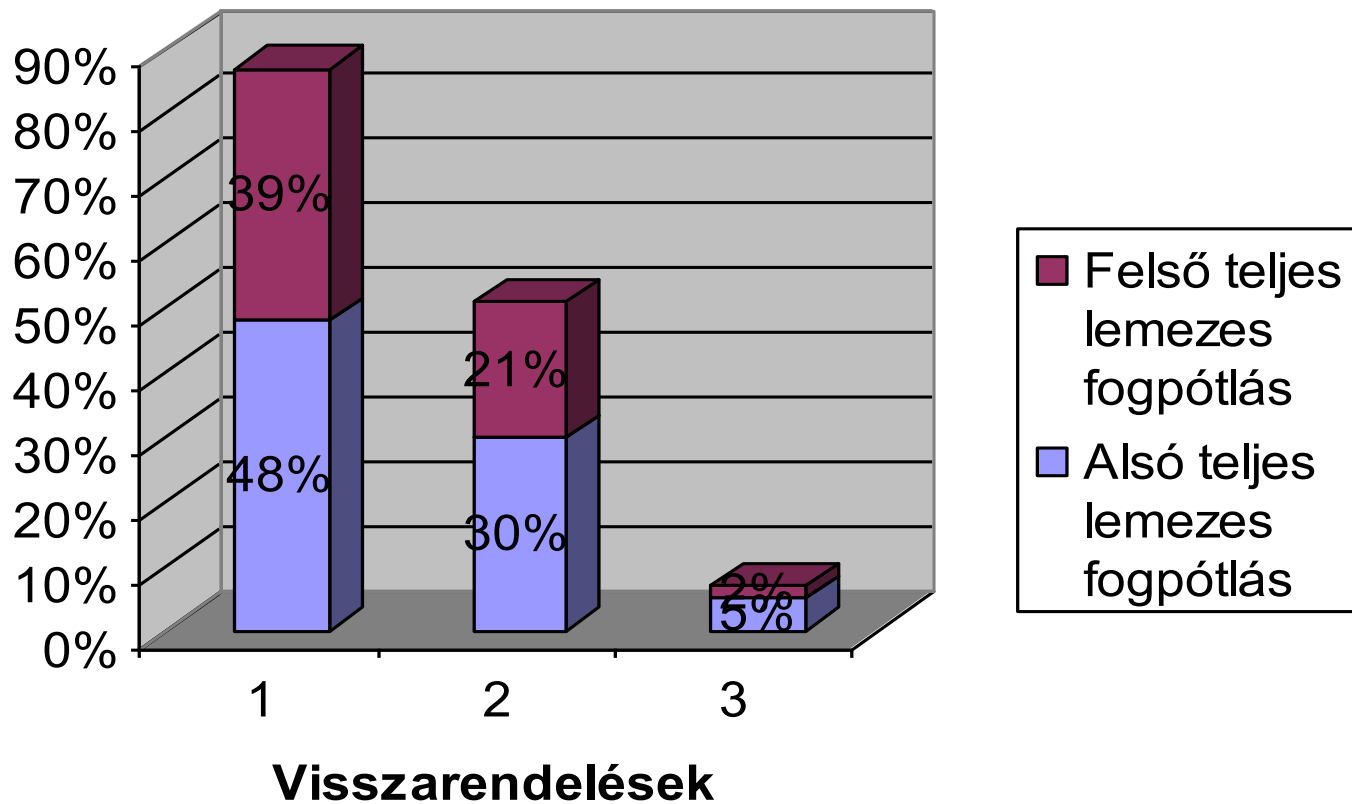
- Decubitus
- Granuloma fissuratum
- Lötyögő csontmag nélküli gerinc
- Stomatitis prothetica
  - Papillomatosis palati
- Nagyfokú csont és nyálkahártya atrophia a mandibulán

Decubitus

A teljes alsó-felső fogpótlások korrekciójának százalékos megoszlása

Dekubitusznak, felfekvésnek, feltörésnek nevezzük a teljes, illetve a részleges lemezes fogpótlás viselése során, az alaplemez által okozott mechanikus ártalom következtében kialakult hámfosztott felületet, fekélyt.

Dekubituszt előidéző okok

- Anyagtani, technológiai okok
- Nyálkahártya-csontalapzat eredetű okok
- A protézis stabilitását érintő okok
- Okklúziós, artikulációs okok
- Általános egészségügyi állapotot érintő okok

Dekubituszt előidéző anyagtani, technológiai okok

- Felületi érdesség
- Porozitás
- Fokozott monomer tartalom
- Alakváltozás
- Nem megfelelő kidolgozás
- Nem megfelelően elvégzett jelölés

Dekubituszt előidéző nyálkahártya-csontalapzat eredetű okok

- Exosztózisok
- Csonttaréjok
- Alámenős felszínek
- Egyes anatómiai struktúrák
- Elvékonyodott nyálkahártya
- Szubmukóza vastagságának csökkenése

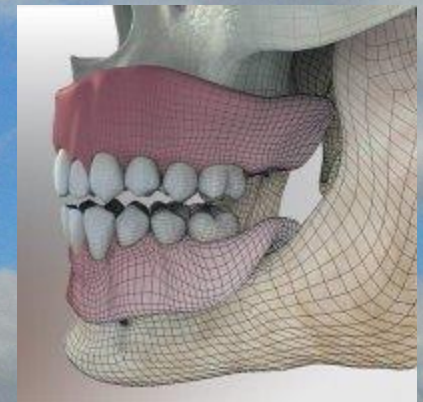
Dekubituszt előidéző, a teljes fogpótlás stabilitását érintő okok

- Az alaplemez (mucosalis felszín) nem megfelelő kiképzése
- A műíny (polírozott felszín) nem megfelelő kiképzése
- A műfogak (okklúziós felszín) nem megfelelő kiképzése

Dekubituszt előidéző okklúziós, artikulációs okok

- A kiegyensúlyozott artikuláció hiánya
- Hibás centrális okklúziós helyzet
- Prematur (korai) érintkezés
- Rossz szokások

Kivovics P. és Lukács L.:

A teljes lemezes fogpótláshoz használatos műfogsor-gamitúrák összehasonlító vizsgálata
In: Hajdu Z. (Szerk.): Kivehető fogpótlások Dental Press Hungary Kft. Budapest, 2006. 36-66.

Kivovics P. és Lukács L.:

A teljes lemezes fogpótláshoz használatos műfogsor-gamitúrák összehasonlító vizsgálata
In: Róth L. (Szerk.): Fogpótlás.tan Dental Press Hungary Kft. Budapest, 2010. 138-153.

Dekubituszt előidéző általános egészségügyi okok

- A nyálkahártya alatti szubmukóza elvékonyodása
- Szájszárazság (xerosztómia)
- Hiánybetegségek
- A nyálkahártya elvékonyodása
- Kényszermozgások
- Diabétesz

A dekubitusok előfordulási formái

Szürke felületű

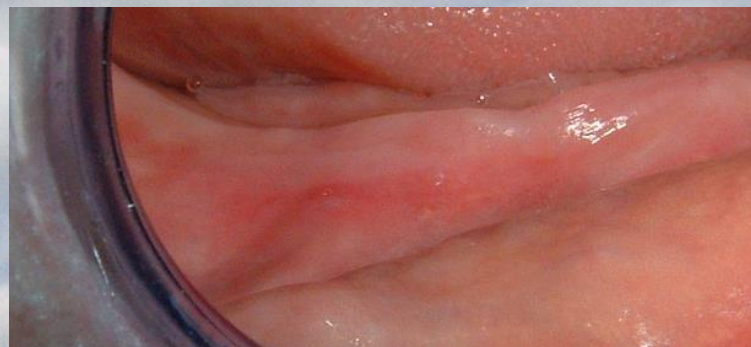

Vörös felületű

A dekubitusok előfordulási formái

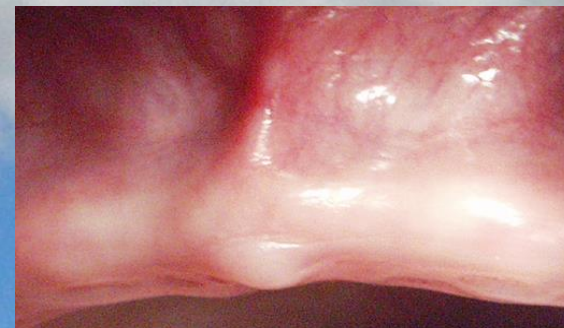
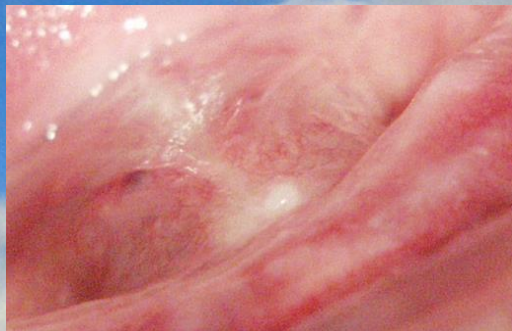

Körülírt, ovális alakú

Elmosódó szélű, vonalszerű

A dekubituszok előfordulási helyei

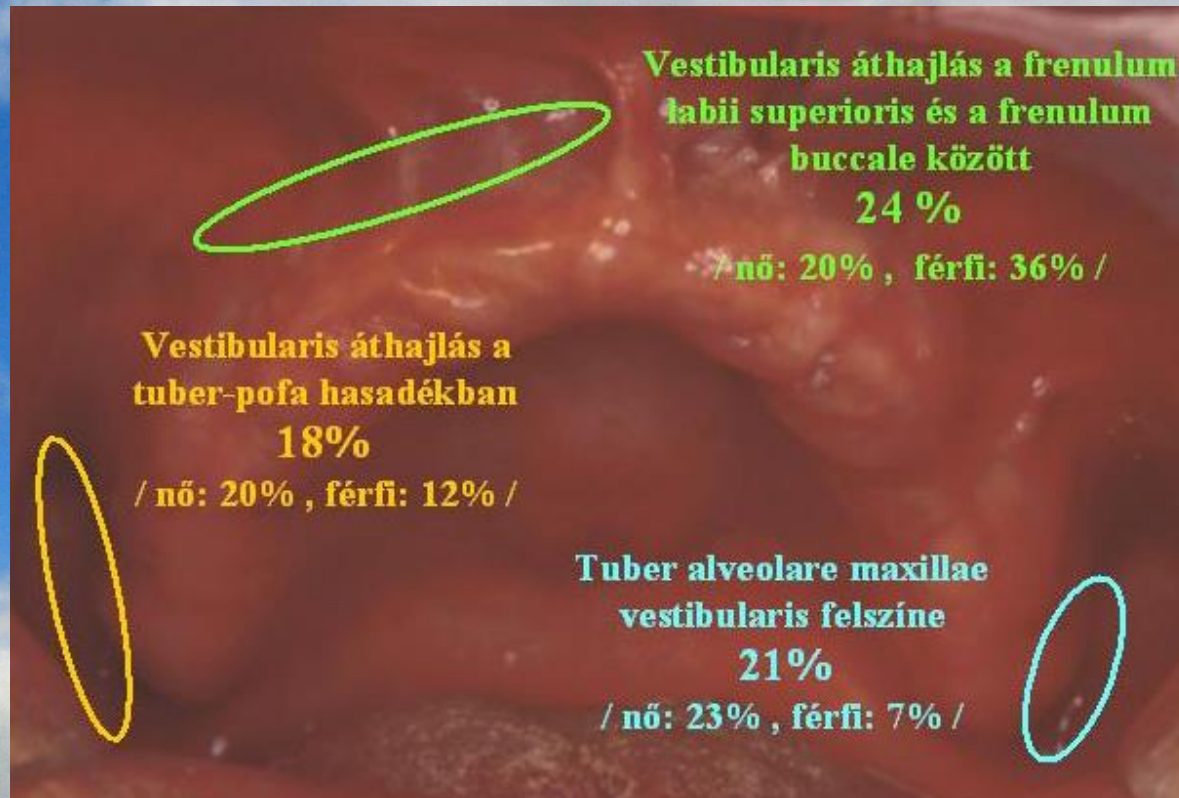
**Alapjával feszesen
összenőtt nyálkahártyán
elhelyezkedő**

**A két nyálkahártya-
típus határán
elhelyezkedő**

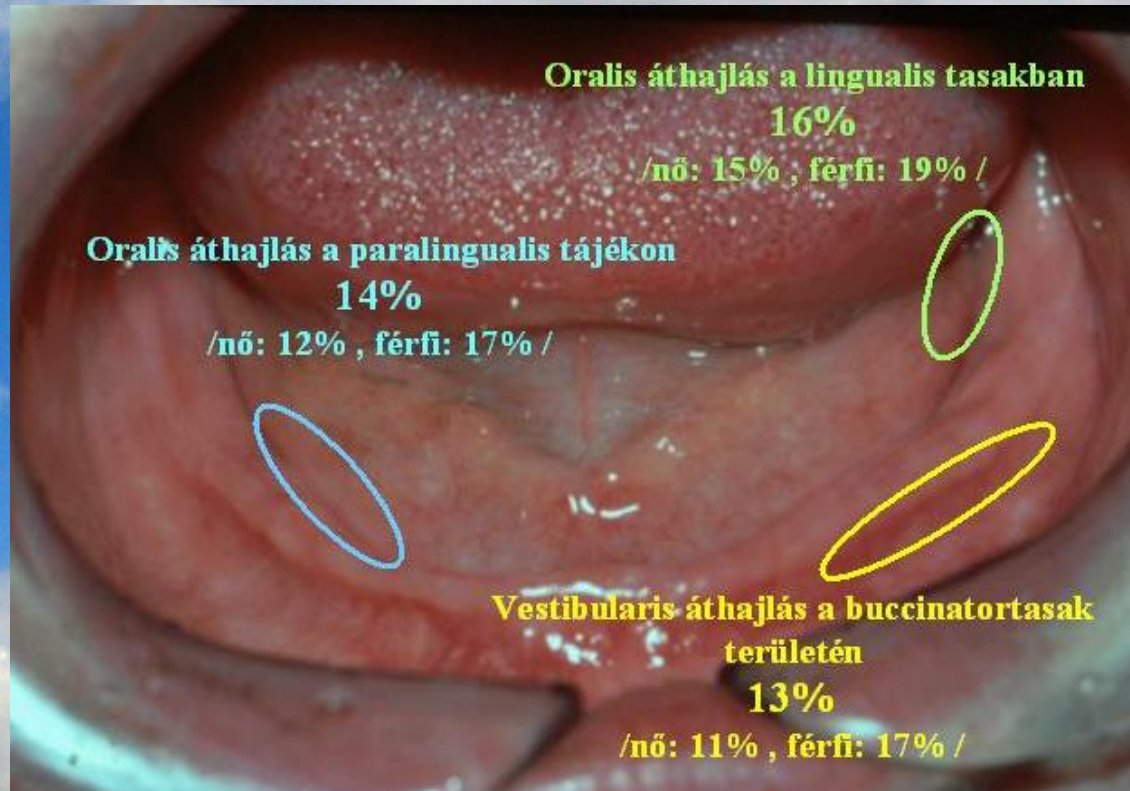
**Funkciós mozgás
közben elmozduló
nyálkahártyán
elhelyezkedő**

A dekubituszok előfordulási helyeinek százalékos megoszlása a felső állcsonton

A dekubituszok előfordulási helyeinek százalékos megoszlása az alsó állcsonton

A decubitusok korrekciója

- Minden esetben gondos polírozás kövesse
- Diagnosztikus lenyomat
- Pressure indicator paste, disclosing medium
- Több ülésben végrehajtva

Mizzy Pressure Indicator Paste 1.25/Jr

Pressure Indicator Paste 2 1/4 oz.
Rite-Dent (301-9595) \$ 24.95

Granuloma fissuratum

Granuloma fissuratum

(Fogpótlás okozta hyperplasia, epulis)

Granuloma fissuratumnak nevezzük a nyálkahártya fibrosus szövetének gyulladással hyperplasiáját.

Előfordulási helye: a vestibuláris áthajlás, ritkán a hátsó lezárás

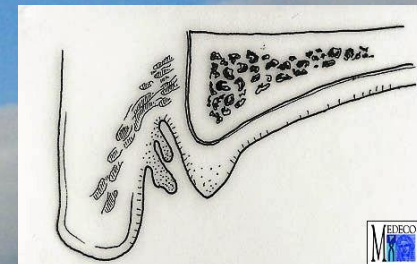
Aetiologia:

1. Chronicus irritatio

- a.) a rosszul meghatározott funkciós szélű fogpótlás (csont resorptio → fogpótlás süllyedése)
- b.) a fogpótlás szélének sérülése (trauma → decubitus → nem kiegyensúlyozott artikuláció → vestibulum szöveteinek roncsolása → hyperplasia)

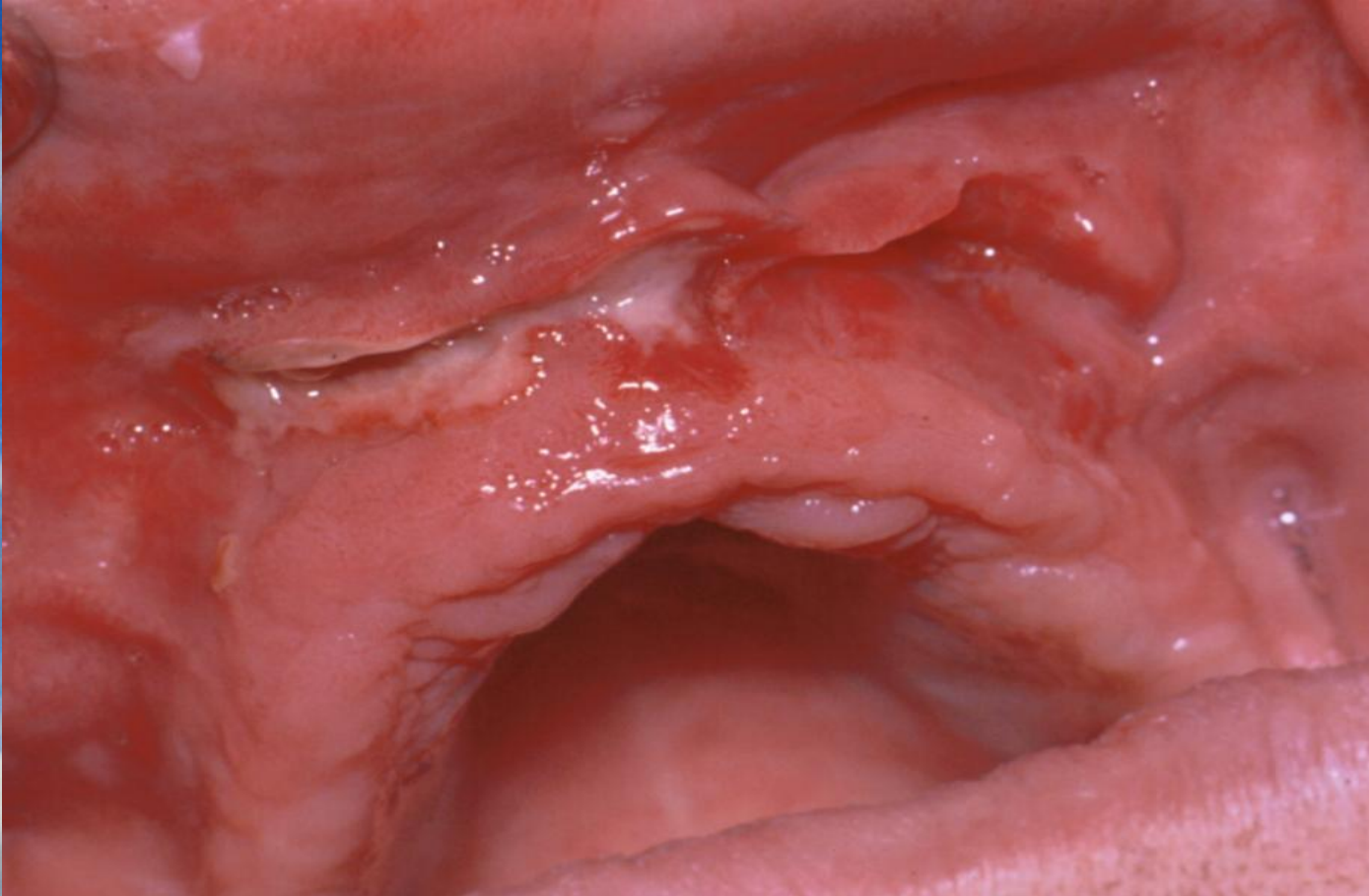

2. Egyenlőtlen nyomás a nyálkahártyán
3. Egyéni hajlam

A granuloma fissuratum előfordulási formái

egylebenyes típus

A granuloma fissuratum előfordulási formái

többlebenyes típus

A granuloma fissuratum előfordulási formái

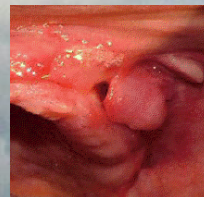
többlebenyes típus

Granuloma fissuratum gyógyítása

- A kiváltó ok megszüntetése
- Konzervatív megközelítés
Kis elváltozás beborítása az alaplemezzel
- Sebészeti megközelítés
Kimetszés
Új vestibulum kialakítása
Szövetteni vizsgálat

Granuloma fissuratum műtéti eltávolítása

Megfelelő műtéti technikával elérhető, hogy a műtéti eltávolítás után nem szűkül be a vestibulum.

Lötyөгő csontmag nélküli gerinc

Lötyögő csontmag nélküli gerinc

Definíció:

A nyálkahártya fibrosus szövetének hyperplasiaja és az egyidejű processus alveolaris resorptioja együttesen alakítják ki. Elhelyezkedése a leggyakrabban a felső állcsont front régió

Etiológia:

- ❑ hosszan fennálló felső teljes foghiány és meglévő antagonista frontfogak
- ❑ nem kiegyensúlyozott artikuláció
- ❑ egyéni hajlam

Lötyögő csontmag nélküli gerinc

Terápia: 1. sebészi
2. protetikai

Speciális lenyomatvételi technikák

A lötyögő csontmag nélküli gerinc rágónyomás toleranciája csekély, helyes lenyomatvételi technikával elkészített fogpótlás esetén eltekintünk a sebészi eltávolításától. A sebészi eltávolítás igen hátrányos klinikai-anatómiai viszonyokat hoz létre.

Differenciál diagnózis: granuloma fissuratum

Kivovics P.:

A prevenció szempontjai a protetikai ellátásban
In: Nyárasdy I. és Bánóczy J.: Preventív fogászat
Medicina Könyvkiadó, Budapest, 297-326. 2009.

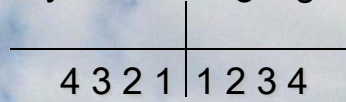
Esetismertetés

Lötyögő csontmag nélküli gerinc

71 éves nőbeteg

Fogászati kezelést befolyásoló betegségéről nem tud. Stomato-onkológiai vizsgálat: negatív

Status:

Felső anatómiai minta és egyéni kanál

Felső anatómiai minta

Felső clear akrilát egyéni kanál

Felső anatómiai minta

Funkciós lenyomatvéétel (SS-White) mucodinamikus rész

A mucodinamikus funkciós
lenyomat

A lenyomat, illetve az
egyéni kanál az
ablakképzés után

Funkciós lenyomatvételel (SS-White) mucostaticus rész

A lenyomat, illetve az egyéni kanál az ablakképzés után a szájban

A funkciós lenyomat mucostaticus része (cinkoxid-eugenol)

A rózsaszínű gipsszel kiegészített funkciós lenyomat

Funkciós lenyomat és funkciós minta

Az elkészült funkciós lenyomat a hátsó lezárási vonallal

Funkciós minta

Felső harapási sablon és alsó fémlemez

A felső, viasz alaplemezű harapási sablon

Az alsó fémlemez és harapási sablon

Bilateralis balance articulatio-ban felállított próbafogsor

Propulsióban

Jobb oldali lateropulsióban

Baloldali lateropulsióban

A kész felső fogpótlás

Mucosalis felszín

Orális felszín

Stomatitis prothetica

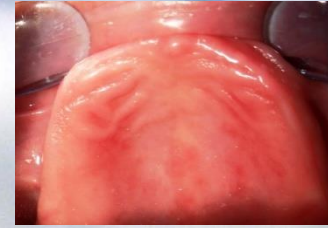

A stomatitis prothetika definíciója

- Stomatitis prothetikának nevezzük a szájnyálkahártya gyulladós elváltozását, mely a fogsorviselés következményeként jelentkezik, és az alaplemez mucosális felületével érintkező nyálkahártya felszínén lép fel.

A stomatitis prothetika lényege

- *Candida albicans* fertőzés, mely az alaplemez alatt kialakuló anaerob körülmények között chronikussá válik. A gombás fertőzés beleivódik a nyálkahártyába, valamint a fogpótlás alaplemezének porozitásaiba.
- A szájból előforduló gombás fertőzések döntő többségét (mintegy 95%), a *Candida albicans* gomba okozza, de más *Candida* fajok is előfordulhatnak, melyek a körülmények kedvező alakulása következtében szintén okozhatnak szájbetegséget.
- A gomba fakultatív parazita mert korokozó volta ellenére az ember szájnyálkahártyáján, béltractusában és genitáliáiban szaprofitaként él és a szervezet általános állapotától függően válik kórokozóvá.
- Egészséges személy szájában a gomba kb. 800/ml nyál gyakorisággal fordul elő, míg Candidiasisban ez a szám 20 000/ml nyálra emelkedik. Silverman adatai szerint a leukoplakiából kialakuló carcinomákban a *Candida* fertőzöttség gyakorisága 44%.

Chronicus atrophias forma

- Gyakorisága fogsort viselő személyeken 70%
- Közép és idős korban gyakori
- A betegek között valamivel több a nő, mint a férfi

Predisponáló tényezők

- Fogsor alatti szájszárazság
- Diabetes
- Magas szénhidrát tartalmú táplálék
- AIDS
- Allergia, nem fogászati anyagokra
- Mechanicus sérülés
- Gyógyszerek (antibiotikumok)
- Dohányzás

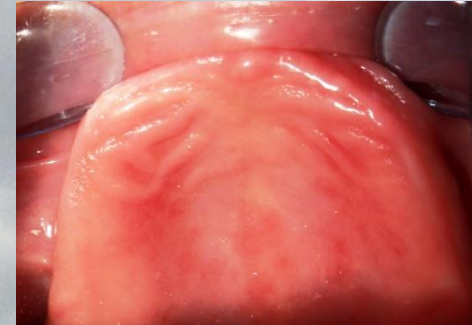

Newton típusok

A denture stomatitist a betegség súlyossága alapján osztályozza

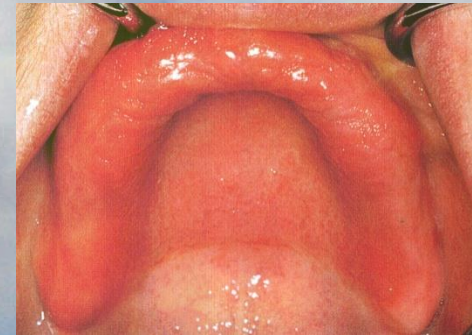
1. típus

localisalt, enyhe gyulladás,
gombostű-fejnyi hyperaemias
foltok

2. típus

a fogsor által fedett terület
diffuse hyperaemiája

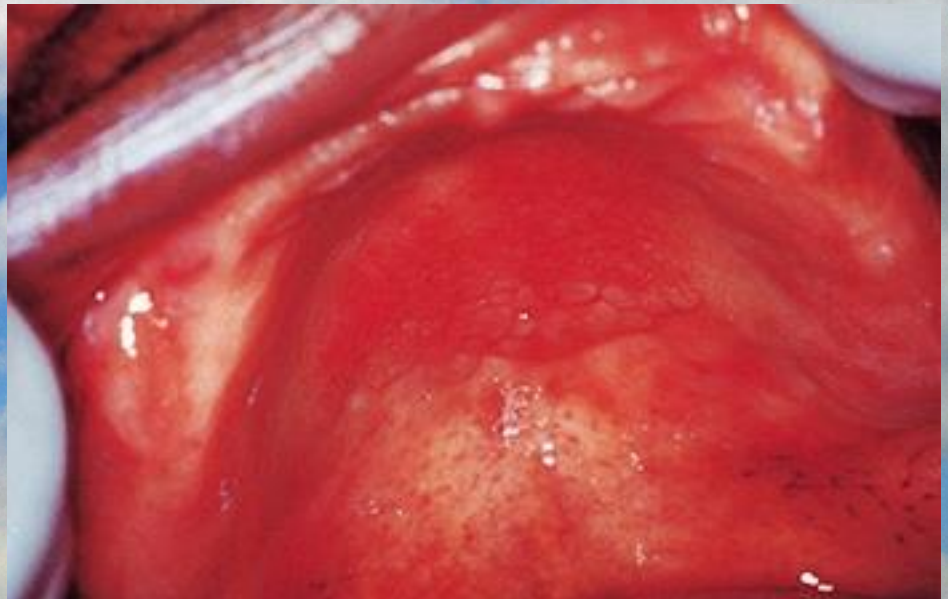
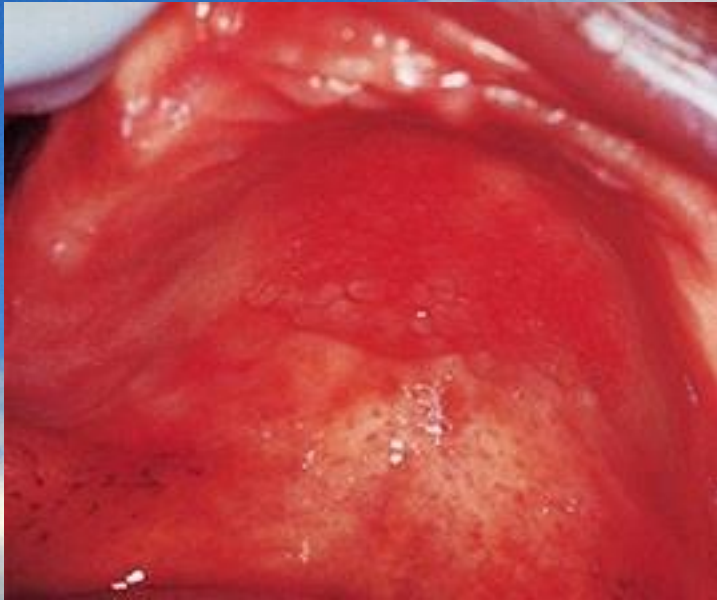
3. típus

granuláris típus
(papillomatosis), a kemény
száypad középső részét érinti

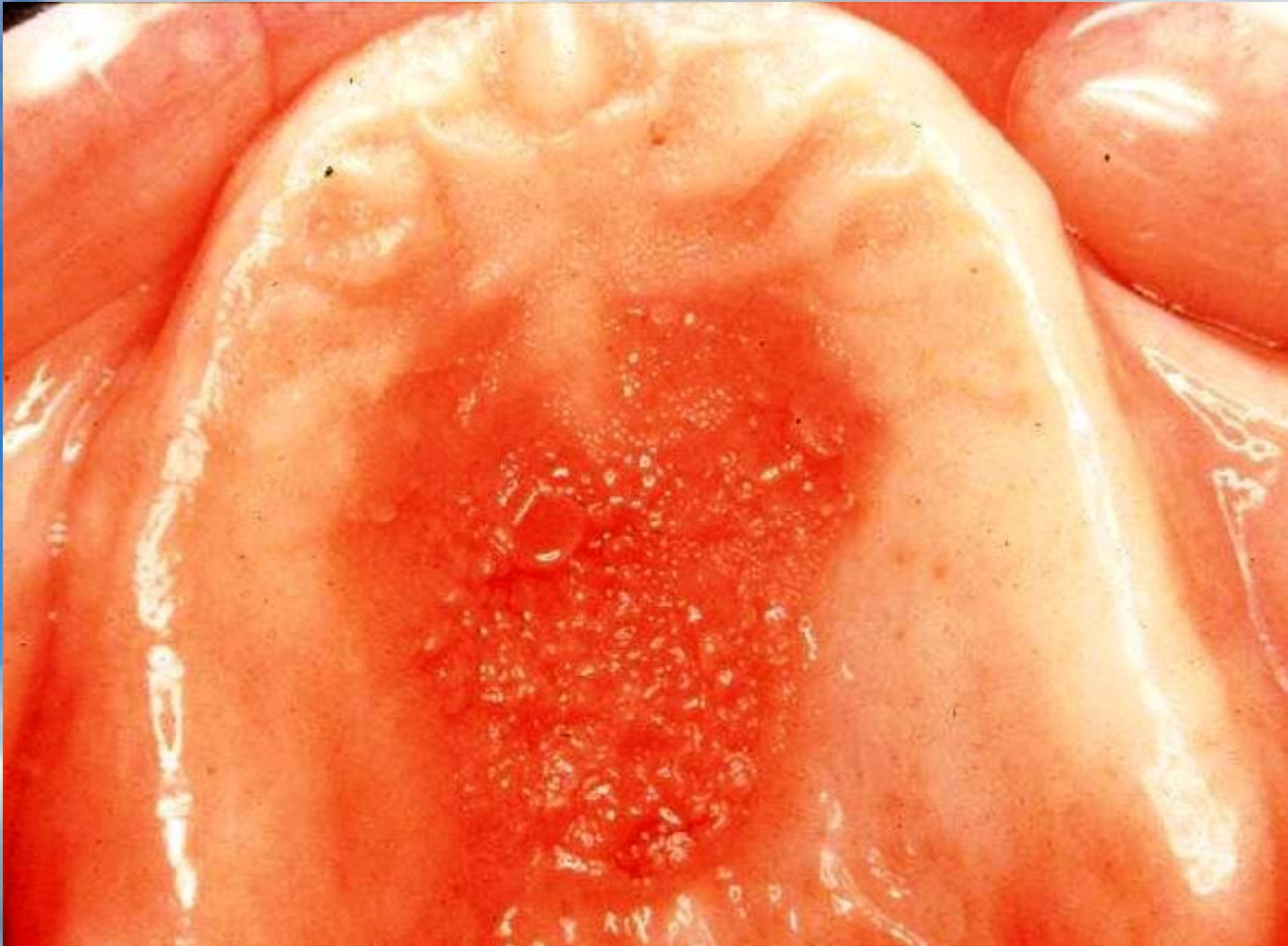

A stomatitis prothetika

- Chronikus kialakulása esetén kialakulhat a **Palillomatosis palati**

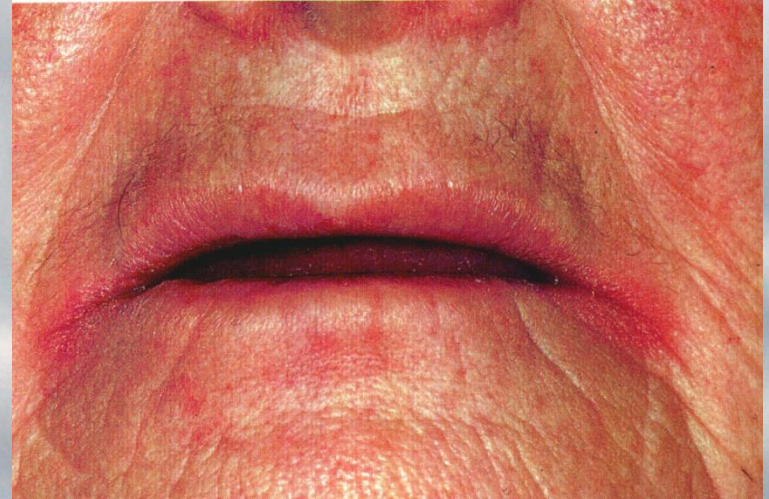

Papillomatosis palati

Cheilitis angulalis

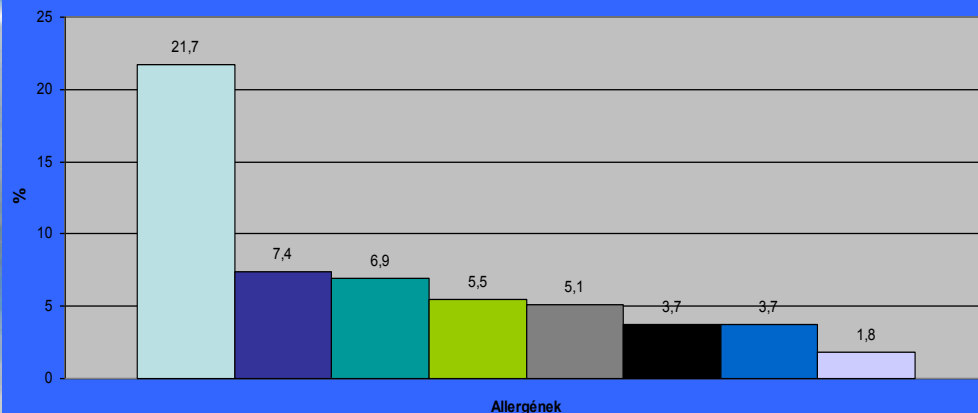
- Számos tényező segíti kialakulását (fertőzés, mechanikai, táplálkozási, immunológiai)
- Az esetek 54%-ából izolálható a fertőző ágens
- A leggyakoribb fogsorviselőknél
- Ráncot vet a szájzug a fogatlanság, vagy rosszul meghatározott centrális occlusio miatt
- Táplálkozási factorok: riboflavin, folsav, vas, zink vagy általános fehérje malnutritio (alkohol)

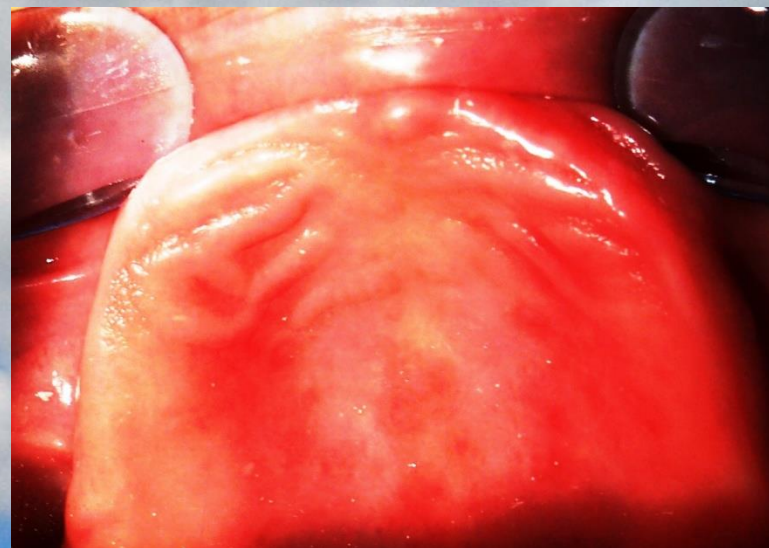
A stomatitis prothetika differenciáldiagnosztikája

- Allergiás elváltozások
- A decubitus speciális formája
- Kémiai irritáció
- Nem megfelelő szájhygiéna

Az allergének által kiváltott reakciók előfordulási gyakorisága

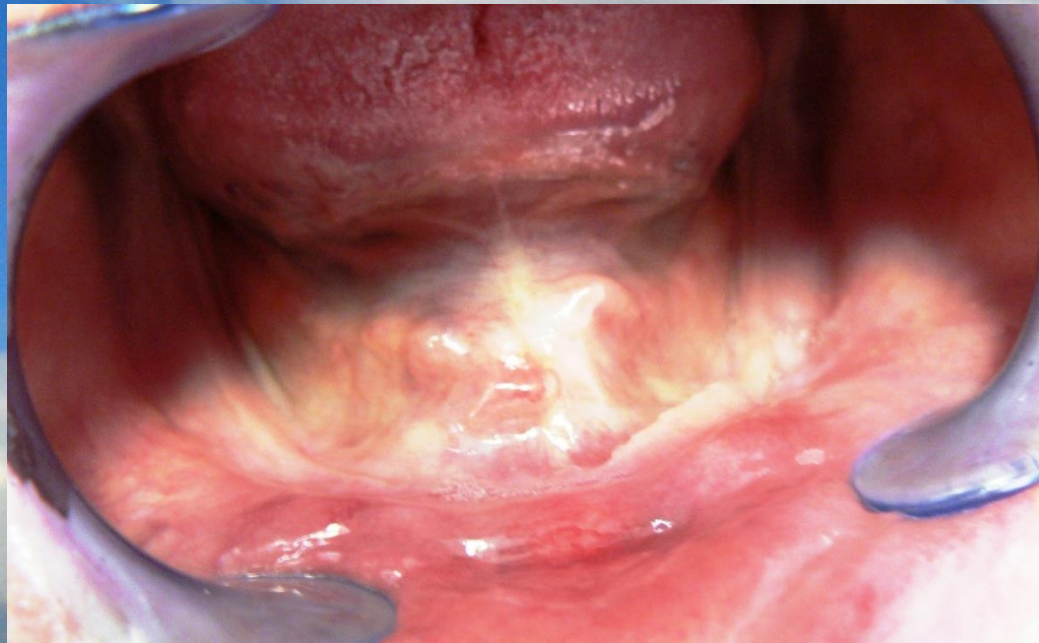
- Nikkel
- Quecksilber-II-amidochlorid, Hg szerves vegyületben
- Palládium
- Thiomersal, Hg szerves vegyületben
- Cobalt
- Chrom
- Amalgám
- 2-Hydroxypropylmethacrylat, Akrylát

Kivovics P., Jáhn M., Sajgó P. és Szoboszlai I.-né:
A gyakorlatban alkalmazott fogászati kontaktallergén vizsgálatok
Magyar Fogtechnika XII. évf. 3. szám 20-21. 2002.

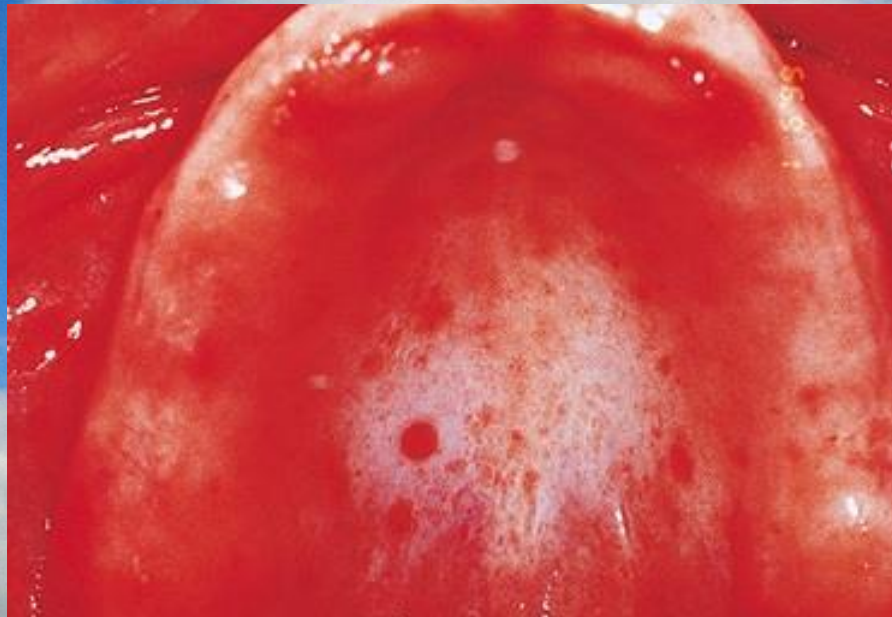
A stomatitis prothetika differenciáldiagnosztikája

- Allergiás elváltozások
- **A decubitus speciális formája**
- Kémiai irritáció
- Nem megfelelő szájhigiéncia

A stomatitis prothetika differenciáldiagnosztikája

- Allergiás elváltozások
- A decubitus speciális formája
- **Kémiai irritáció**
- Nem megfelelő szájhigiéncia

A stomatitis prothetika differenciáldiagnosztikája

- Allergiás elváltozások
- A decubitus speciális formája
- Kémiai irritáció
- **Nem megfelelő szájhigiéncia**

Nem túl magas színvonalú higiénés szokások

Lehetséges okok

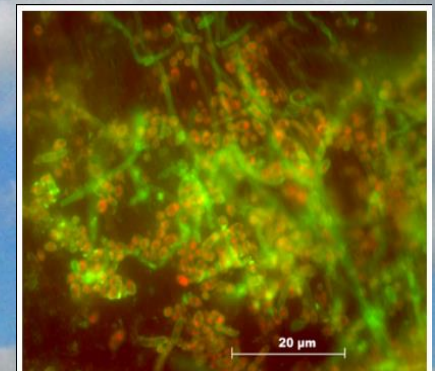
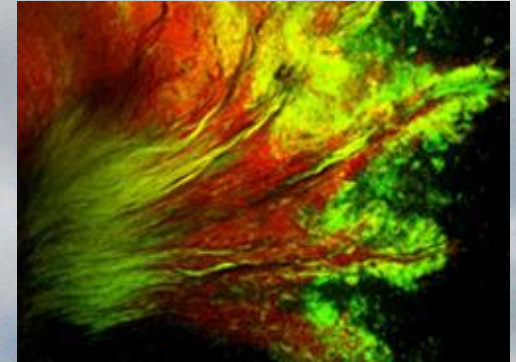
Lehetséges okok

Implantációra várakozó páciens

Biofilm

Candida albicans

Figure 1: Confocal micrograph of an in vitro *C. albicans* biofilm. *C. albicans* biofilms were grown on silicon disks and stained with FUN-1 and ConA fluorescent dyes. Metabolically active yeast cells are stained red by FUN-1, a fluorescent viability stain. ConA binds carbohydrates and results in green fluorescence of the cell walls of both yeast and hyphae. Extracellular green fluorescence is due to ConA binding to carbohydrate components of the matrix. Laboratory of David Andes, MD

Biofilm eltávolítás

Fogsortisztító doboz fogsortisztító fogkefével

Fogsortisztító fogkefék

A fogsortisztító kefe használata

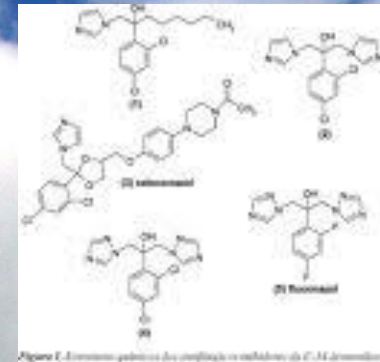

A fogsortisztító kefe használata homorú (konkáv) felszínen

BŐRMYCOSISOK

Kovács Réka

7.6. Oropharyngealis candidiasis

Lokálisan borax glycerin, ill. egyéb antiszeptikus kezelés, antimycoticus ecsetelők választhatóak. Belsőleg: *itraconazol* 100 mg/nap dózisban 15 napig, vagy *fluconazol* 50-100 mg/nap 7-14 napig (súlyosabban károsodott immunfunkciójú betegeknél hosszabb ideig) adható. A szájüreg atrophias candidiasisa esetén: 50 mg/nap *fluconazol* 14 napig és lokális antiszeptikus kezelés választandó. *Nystatin* 3-4x 500 000-1 000 000 NE dózisban adandó.

Irodalom

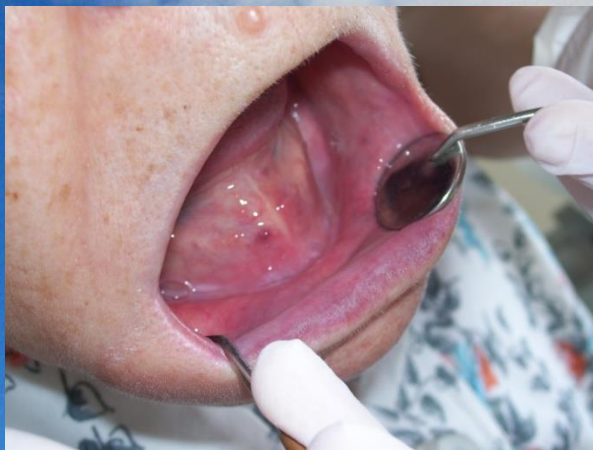
1. Szalka András - Simon Gyula: Az orvosi mikológia gyakorlati kérdései (Golden Book Kiadó Kft, 2000.)
2. Dobozy-Farkas-Horváth-Hunyadi-Schneider: Bőrgyógyászat (Eklektikon Kiadó és Nyomdai Szolgáltató Kft, 2001. Második, bővített kiadás)
3. Dr. Podányi Beáta: A bőr gombás fertőzései (Orvostovábbképző Szemle 2005. április)
4. Dr.Simon Gyula: Onychomycosis: Pathogenesis, diagnosztika és kezelés (Bőrgyógyász Info 2005. március)
5. I.M. Freedberg, A.Z. Eisen, K. Wolff, K.F. Austen, L.A. Goldsmith, S.I. Katz: Fitzpatrick's Dermatology in General Medicine. The McGraw-Hill Companies, Inc., 2003. 6th Edition
6. Thomas P. Habif: Clinical Dermatology: A Color Guide to Diagnosis and Therapy. Mosby Inc., 2003. 4th Edition

Therápia

- **PIMAFUCIN KRÉM**
- **GYNASOL 2% hüvelykrém**
- **Chlohexidin (CHLORHEXAMED, CHLORHEXIDIN)**
- **Neomagnol**
  - öblítésre(1/4 tabl/2 dl. víz)
  - Fogsor áztatása (1 tabl/2 dl. víz)
- **Kamilla tea**
- **Új fogpótlás készítése (önállóan nem vezet eredményre)**

Nagyfokú csont és nyálkahártya atrophia a mandibulán

A puhán maradó akrilát alaplemez alkalmazásának sajátosságai

A puhán maradó akrilát alkalmazása azonban mégsem tekinthető megfelelő végleges megoldásnak, mert egy-két hét után az anyag puhasága elvész, porózus szerkezete miatt felszíne érdessé válik, az anyagba baktériumok, gombák, plakk ivódik, ezáltal a fogpótlásnak rossz szaga alakul ki, és a későbbiekben elősegítheti a stomatitis protetika kialakulását is.

Az puhán maradó akrilát alaplemez alkalmazásának sajátosságai

Alkalmazható direkt
(chairside) és indirekt
(labside) módszerrel.

A puhán maradó akrilát alaplemez alkalmazásának

előnyei

- A nyálkahártya-csont alapzat felszívódását időlegesen lassíthatja
- Időlegesen csökkentheti a decubitusok számát

hátrányai

- Az alaplemez korrekciója igen nehézkes
- Rövid idő alatt elveszti rugalmasságát, puhaságát és sima felszínét
- Porozitása miatt jelentős ételretenciót, plakk retenciót okoz
- Durvává vált felszíne halmozott decubitust okozhat

Hydrogél (tissue conditioner) alkalmazása

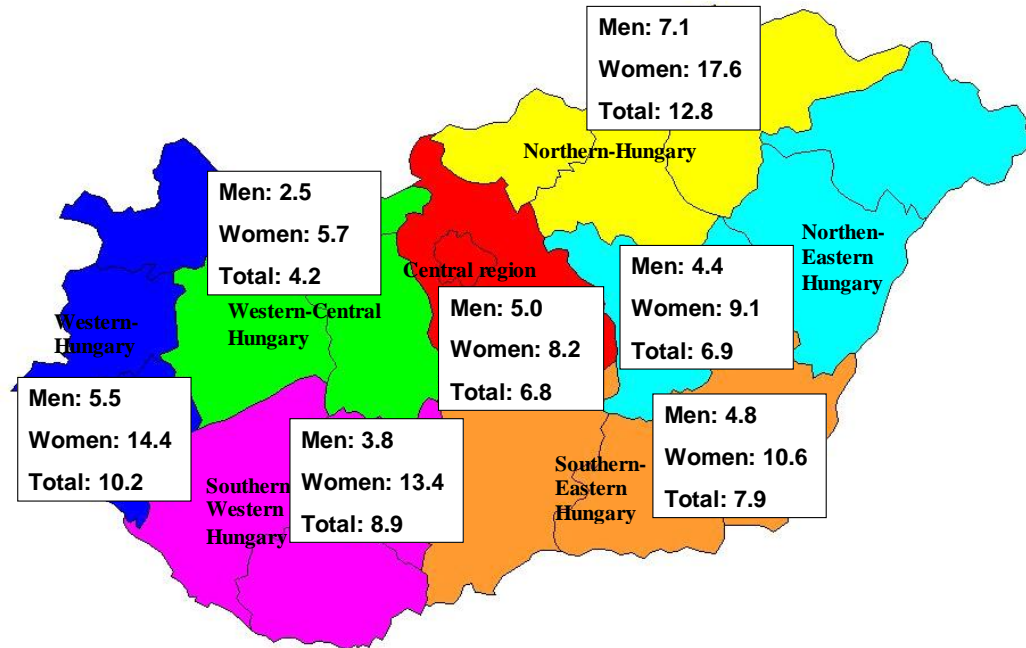
A direkt alábélelés egy speciális formája, amikor a fogpótlás alábéleléséhez nagy nedvességtartalmú, úgynevezett hydrogél anyagot (tissue conditioner) használunk. Például Visco-Gel (DENTSPLY), Ufi Gel (VOCO). Ezt az anyagot csupán egy-két napig tudjuk alkalmazni, mert az ételmaradék beleszárad. Amennyiben ezt tapasztaljuk az alábélelést el kell távolítanunk, és szükség esetén új réteget kell kialakítanunk. A hydrogélek használata indikált gyulladt sebes nyálkahártya esetén például irradiáció utáni állapot, illetve olyan műtét utáni állapotban, mikor a fogpótlás alaplemeze befedi a műtéti területet, például radix relictá eltávolítása, vagy impantáció behelyezés után.

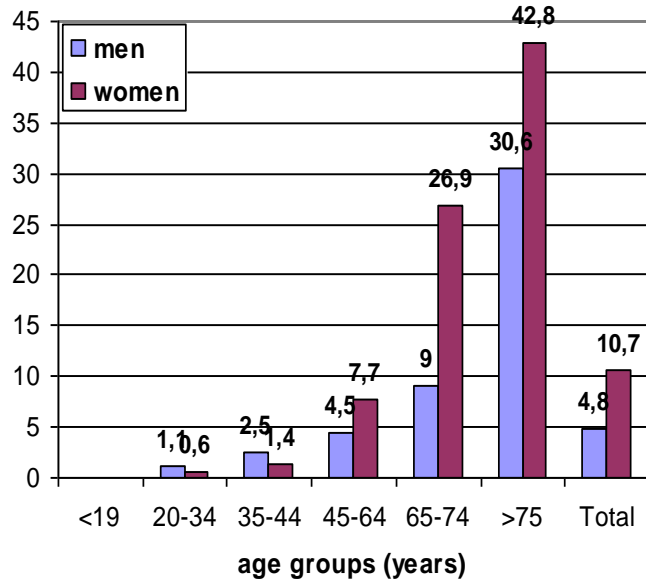
Visco-Gellel alábélelt teljes alsó és felső lemezes fogpótlás alaplemeze

The prevalence of edentulous persons in statistical regions by gender in Hungary (%)

The prevalence of edentulous persons in different age groups by gender in Hungary (%)

Fejérdy P. és Lindeisz F.: A teljes lemez fogpótlások viselési idejének elemzése matematikai módszerrel. Fogorv. Szle. 93,99,2000.

Kivovics, P. and Csadó, K.:

Systems for the Provision of Oral Health Care in the Black Sea Countries Part 7. Hungary Oral Health and Dental Management in the Black Sea Countries Vol. IX, No. 4. 193-199 2010.

A megtartott fogazat és a teljes foghiány százalékos arányának alakulása életkor szerint

